

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

„Kmetska založba.“

V kratkem bo začela poslovati nova organizacija, zasnovana od naše stranke. Stranka se dobro zaveda, da danes tisk in po njem na enkrat po več tisočkrat povedana beseda mnogo več izda, kot vsa druga agitacija za naše gospodarske in socialne ideje. Temu tiskovnemu delu treba krepkega in solidnega zaledja. Treba tedaj za naš tisk bodisi časopisov, brošur itd. gospodarske organizacije in to ima biti „kmetska založba“, registr. zadruga z omejeno zavezo v Postojni.

Že danes opozarjamo somišljenike na to organizacijo, da se je složno in požrtvovalno oklenejo. V vsaki vasi bo nabrali zadrušnikov, ki bodo potem v tamošnjih krogih za naš tisk.

V kratkem izidejo pozivi, v katerih bo podrobno obrazložena cela akcija, dalje tudi način uprave in naloge „Kmetске založbe“.

Upamo, da vsprejmo somišljeniki pozive ugodno.

Naše delo za organizacijo stranke je silno težavno. Na vseh krajih manjka delavcev. Deloma nam jih tudi odvrčajo v poprejšnjih letih storjene hibe. Vendar stalno napredujemo. Krepka gospodarska organizacija našega tiska je absolutna potreba, zato jo somišljenikom že v naprej priporočamo.

Gorica mora biti slovenska!

Pretekle binkoštno praznike so nameravali goriški slovenski kolesarji prirediti skromno kolesarsko slavnost. A to ni bilo prav tisti pisani družbi mešane krvi, ki tvori takozvano „italijanstvo“ Gorice. Kar čez noč je bilo vse pokonci, da Slovencem siloma pokvari nameravano zabavo. Zbrale so se po cestah pijane tolpe Italijanov in ob belem dnevu napadle Slovence! Že poprej pa je župan goriški Marani protestiral pri ministrskem predsedniku, da Slovenci ne smejo prirediti one veselice. Ta je lepa: če se bodo hoteli Slo-

venci po kolesu voziti, bodo morali vprašati italijansko sodrigo v Gorici in nje načelnika dr. Maranija in dr. Venierja.

Ker je bil dež, se slavnost ni vršila. Vrši pa se v nedeljo, dne 14. t. m. v pomnoženem obsegu.

Za Slovence pa je bil surovi napad Italijanov dober nauk. Kdor dozda ni videl, da so Italijani v Gorici nesramna družba, ki od nas živi, ki nas pa hoče pobiti, temu so se morale odpreti oči. Hodili so k italijanskim trgovcem in odvetnikom, da so se redili od našega dela in truda. Govorili so radi ž njimi italijanski, da se jim ne zamerijo, denar so zvesto nosili v italijanske zavode. Zdaj se je pa začelo krepko gibanje pod geslom: „Svoji k svojim!“ Nihče več k Italijanu, našemu krvnemu sovragu v trgovino! Bomo videli, kdo se bo potem zadnji smejal.

Mi gibanje goriških bratov iz srca pozdravljamo! Želimo jim v njih krasnem boju obilo uspeha. Vi pa Notranjci, če pridete v Gorico, vedite, kaj je Vaša dolžnost. Vi trgovci, odpovejte kupčijske zveze z italijanskimi razbojniki v Gorici, ki bi radi Vaš denar, obenem pa pobijali s kamenjem Vaše brate. Obrnite jim hrbet in pretrgajte ž njimi vsako občevanje.

Politične vesti.

Načrt reforme volilnega reda za deželni zbor kranjski, ki je prišel te dni v javnost, obsega še nekaj doslej nepriobčenih zanimivosti. Omeniti je pred vsem, da bo nova kurija, kjer bo imel vsak 24 letni mož volilno pravico, volila deželnega odbornika. Načrt dalje obsega tudi določbe o tem, kako je kaznovati poslance, če se ne vedejo v zbornici povsem mirno. Take poslance lahko poseben disciplinirani odsek izključi za tri seje. Če se ta š sprejme, je vsaka obstrukcija enkrat za vselej onemogočena in večina bo vladala v zbornici brez pogojno. Tega š napredna manjšina pač na noben način ne sme sprejeti, ker bi

bila vsaktera njena grožnja po skrajnih sredstvih brezuspešna. Zanimiva je tudi določba, da se takoj po vzprejetji novega volilnega reda izvrše volitve 2 poslancev za Ljubljano iz stare mestne kurije in vseh poslancev nove kurije. Volitev v dolenskem slovenskem mestnem okraju in v Kočevju se ne bo obnovila, čeravno se priklopi Ribnica dolenskim slovenskim mestom.

Občni zbor nemškega „šulferajna“ se je vršil o binkošti v Celovcu. Dohodkov je imelo to društvo v preteklem letu za več kot 100.000 K več, kot leta 1907. Naloga mu je, da krađe slovanske duše.

Goriška nemška šola, doslej vzdrževana od nemškega šulferajna, se bo prevzela od države. Za peščico Nemcev bo država prevzela učiteljstvo šole v Gorici, mej tem ko si moramo Slovenci s trudom vzdrževati lastne šole v tem mestu. Goriški Slovenci zganite se!

Dijaška stavka na visokih šolah še traja, ni pa gotovo, če se bode še nadalje držala. Inomoški profesor Wahrmund, zaradi katerega je bil boj pričet, je namreč od vlade prisiljen, da ne sme ta tečaj predavati, in se je ukazu podvrgel. Zoper ukaz pa se inomoška pravna fakulta pritoži na upravno sodišče. Nemški liberalni poslanci so zapustili Wahrmanda,

vendar jih bo krepko svobodomiselno ljudsko mnenje kmalu prisililo, da nastopajo odločno.

Angleški kralj Edvard je obiskal cara Nikolaja v Revalu. Sklenejo se tesnejši stiki Anglije z Rusijo — vse to v obrambo proti prodirajočim Nemcem, ki jim pomaga Avstro-Ogrska in njen vladar Franc Jožef.

Dopisi.

Iz Žirov. Vojaški nabori so nam zopet letos odvzeli veliko dobrih delavnih sil, med njimi tudi zelo naprednih mladeničev. Militarizem je pač nenasiten zmaj, ki pije narodom moči in kri. Da se bo i v bodoče zaslužilo še večje število mladeničev kot dosedaj, za to so preskrbeli dični naši državnozborski zastopniki. (Kdo dokaže, da niso resnični prijatelji ljudstva?) Vsi kranjski klerikalci so baje glasovali za povišanje števila vojaških novincev. In če bi ne bili, vlada ne bi dobila potrebne večine! — „Vrag vzemi take poslance, ki doma obetajo vse najboljše, v zboru pa delajo to, kar zahteva vlada“, je rekel te dni o njih neki naš star a pameten kmet. — Obžalovanja smo vredni, to je istina, dokler bomo pošiljali v razne zastope take

Listek.

Šolski nadzornik.

Slika iz življenja. Spisal K. Domaško.

Bil je prijeten dan meseca junija. Nadučitelj Anton Skrben je stal v sobi pri pisalni mizi in štel — denar. Zadovoljno se je smehljaj, saj je bil to izvanreden zaslužek. Poslalo mu ga je uredništvo uglednega učiteljskega časopisa za več spisov o „računskem pouku v ljudski šoli“.

Potrkalo je takrat na duri. Odprle so se in v vrsti so vstopili nadučiteljevi otroci. Najprej najmanjši otrok, za njim po vrsti večji. Danes je bil očetov god. Voščili so mu zato najprej vse najboljše. Ko je prinesla potem mati zajutrek, so skupno sedli k mizi. Oče in mati sta se pogovarjala in deca je poslušala.

„Tukaj, ženica“, je dejal nadučitelj Skrben, „je denar za članke v „Popotniku“. Kar sem preizkusil v dolgih letih učiteljevanja in za dobro spoznal pri računskem pouku, sem zbral in obelodanil v občni prid. To delo bom izdal v knjigi. Kako me veseli, da odobravajo vsi tovariši moj spis, tembolj, ker nihče ne ve, kdo ga je sestavil, nihče ne slutiti, da se skrivam jaz za ime „Rakovec“. Plačila za spis nisem odklonil, ker denar prenujno rabimo — čemu, boš odločila Ti!“ Mož je ponudil ženi denar, in ona ga je spravila.

„Danes ali jutri“, je nadaljeval nadučitelj, „pride najbrž šolski nadzornik, sem radoveden, kako bo z nami zadovoljen. Svest sem si, da sem delal vestno in da bo zadovoljen. Kvalifikacija bo od nadzorovanja enega

dne odvisna. Mogoče je pač tudi, da nadzornik v tem kratkem času ne dobi dobrega vtisa — — —

„V tem oziru si pač lahko miren“, mu je prestrigla žena besedo. „Saj vidim, kako se pripravljáš vsaki dan za pouk, kako pridno popravljaš dolgočasne zvezke! Z dušo in telesom si učitelj in ne vem ali bi zaslužil odliko bolj kot tak ali kot rodbinski oče! Kako bo neki šlo našima učitelju in učiteljici, če pride nadzornik?“

„Mlada učiteljica, ki uči v prvem razredu, bo dobro prestala, saj bere rada pedagoške spise in vedno govori le o šoli in je sploh pridna. Učitelj Lisjak pa se le zanaša na svoje sorodstvo v mestu. Ne zanima se za svoj poklic in le pijančuje. Najrajši bi imel, da bi ga predstavili. Mislim, da bo naš novi nadzornik spoznal, da ni dober vzgojitelj mladine!“

„Že dolgo sem te hotela vprašati, kaj pomeni obroček s črtico navzdol, katerega narišeš vedno na tablo?“ je čez nekaj časa vprašala žena.

„To znamenje pomeni c. kr. šolskega nadzornika. Če pogledam med poukom na tablo, pa se spomnim, da sem plačan za svoj trud, da me nadzornik sicer nadzornik le enkrat obiše, da pa tudi druge dni ne smem mirovati. In če sem — posebno ob vročem poletnem času popoldne že truden, se vzdramim in poučujem vneto dalje!“

V tem času je odbila ura tričetrt na osem. Skrben je vstopil na šolski hodnik. Tod sta ga pozdravila učiteljica in učitelj Lisjak ter mu čestitala za god. Lisjak se je čudno hitro odstranil, učiteljica pa je spregovorila še par besedi z učiteljem — kar se prikaže pri večnih vratih prileten gospod s solnčnikom in površnikom,

reve, ki ščitijo in podpirajo one struje in sile, ki tlačijo naš narod v temo nevednosti in revščine in mu branijo svobodni razvoj naprej, do lepše bodočnosti in višje kulture! Sovražni so vsakemu pravemu napredku, sovražni šolstvu in ljudski izobrazbi, navdušeni pa za morilno orožje in ubijanje ljudi kakor za cerkveno premoč in nadvlado klerikalcev. Toda gremo naprej! In prišel bo čas, ko bomo pomedli i mi s takimi pokvekami. — Pevci pevskega društva „Dobračeva“ se prav pridno vadijo v petju in nastopajo povsod pohvalno. V petju jih poučuje tukajšnja domača šivilja Fr. Trpin, ki se je v petju tako izobrazila, da lahko smelo nastopa, če treba pred vsako družbo. Vsa čast njim. Tudi godbeni kljub, ki se je ustanovil pred nekaj meseci tukaj izborna napreduje in bo kmalo lahko javno nastopal. V godbi poučuje brezplačno tukajšnji dacar, mož je zelo navdušen za glasbo, gre mu vsa čast v tem oziru. Naši Sokoli jako dobro napredujejo, pridno se vežbajo v telovadbi. Zlasti naraščaj je prijetno gledati, kadar izvršuje lahke proste vaje; telovadba blagodejno vpliva na razvoj mladega organizma in razuma. Prirejajo se pogosto veselice z igrami, srečkanjem, godbo, plesom itd. zraven se pridno zbirajo prispevki za „Sokolski

dom“, ki je že do sredi visočine dograjen. Novoustanovljena „Hranilnica in posojilnica na Dobračevi“ vrlo napreduje. Že prvi mesec maj je imela prometa nad 60.000 kron; zdaj ga ima že čez 80.000 kron. Vidi se, da jo le predolgo nismo ustanovili, da bi se bili že poprej gospodarsko povsem osamosvojili, kar je v času boja s klerikalizmom nujno potrebno. Da vse to ni po volji našima kaplanoma, se razume, na vseh krajih rujeta ter delujeta proti nam! Mi pa jim odgovarjamo s pridnim delom za našo stvar, kar je najbolje. Želeti je, da tudi naši Ledinci osnujejo svojo „Hranilnico in posojilnico“, da bi se stem postavili na svoje noge. Tako se kakor drugod povsod, kjer se ljudje zavedajo, tudi pri nas vrši in vodi boj med starim in novim. Težak in dostikrat skoro brezupen je ta boj, vendar končno povsod zmaga mladost, napredne sile, vse, kar je preživelo, se stara in pade v grob. Iz groba pa klije novo in pestrejše življenje, naravni zakon je to, in vse se mu mora nehote pokoravati brezpogojno. Akoravno skušajo nazadnjaki vseh oblik in struj zaježiti in preprečiti moderno gibanje in stremljenje človeštva po duševni in gospodarski osamosvojitvi iz spon starih preperelih naziranj, v kojih je tičalo človeštvo stoletja

Bil je nadzornik. Vljudno sta ga pozdravila. Nadzornik je vprašal po učitelju Lisjaku in zadovoljno konstatiral, da začenja ravnokar pouk z molitvijo. Nato je šel z učiteljico v njen razred, nadučitelj pa je vstopil v svojega.

Nadzorovanje je minulo. Pri konferenci, ki mu je sledila, je nadzornik grajal in hvalil mlajše učitelje v prisotnosti nadučiteljevi. Potem pa je govoril med štirimi očmi z nadučiteljem. Dejal je: „Pripoznam, da ste pridni pri poučevanju mladine. Vendar Vam priporočam, da se v računskem pouku še bolj izvežbate. Berite vendar izvrstni spis učitelja Rakovca v vrlem „Popotniku“. Proučujte ta spis in vporablajte ga razumno pri pouku! Dalje naglašajo otroci v tem razredu vsi tako, kakor govore v vasi, ker tudi Vi zavijate nekoliko na ta način. Govorite bolj po pisnem jeziku! In slednjič ste poklicali učenca z imenom Smrdu. V katalogu nisem našel tega imena, ampak le „Smrdelj“. Če boste tako pačili imena, boste stariše razsrdili, da bodo šoli sovražni. Šola in dom morata vendar vsekdar vzajemno delovati. Tudi z zvezki nisem popolnoma zadovoljen. V več zvezkih sem celo zapazil madeže, snažnosti učite mladino, gospod nadučitelj! Če pridem drugo leto, glejte, da bom bolj zadovoljen!“

Naš nadučitelj je nato še prosil, naj mu pove g. nadzornik kvalifikacijo in nadzornik je rekel: „Gospoda Lisjaka, ki je bil že pred poukom na svojem mestu, ki ima lepe zvezke in je videti vzoren učitelj, sem „pohvalno“ klasifikoval, učiteljici sem priznal „dobro“, vam gospod nadučitelj sem mogel le „zadostno“ vpisati. Z Bogom! Drugo leto se vidimo zopet!“

Nadučitelj se je še priklonil, nadzornik pa je šel

dalje „osrečevat“ učiteljstvo sosedne šole s svojim prihodom.

Zvečer pa je stopil nadučitelj Skrben v gostilno, kjer je večerjala učiteljica. Učitelja Lisjaka ni bilo tam, ker je bil takoj po šoli izginil „na lov“ v gozd za divjim mačkom, k čemur ga je bil povabil bogati kmet Jarec. V gostilni je nadučitelj povedal učiteljici kvalifikacijo. Ta se je nasmehnila in dejala: „Gospod nadučitelj, sami ste nekoliko krivi, da se Vam je to zgodilo. Poglejte Lisjaka! Odstranil je vse slabe zvezke in jih skril pod omaro, popravil druge, ker je vedel, da pride zdaj-zdaj nadzornik. Najslabše učence iz višjega oddelka je za ta čas presedel v nižji oddelok. Naučil je učence, da se morajo pri vseh vprašanjih oglasiti. Tisti, ki ničesar ne vedo z levo roko, drugi z desno. Ker naš nadzornik sam ne spregovori besede, se je vse srečno izšlo. Vi ste napisali vsakega učenca, če je bil ostal doma, Lisjak si je to delo prihranil. V vašem razredu je zaznamovanih mnogo zamud, pri njem le malo. Za nadzornika pa je bolje, če so šole njegovega okoliša dobro obiskane. Še nekaj niste napravili. Pri zadnji okrajni konferenci ste premalo kimali, niste ne „živio“, ne „dobro“, ne „izvrstno“ vpili!“

Tako je mlada učiteljica poučila nadučitelja. Skrben se je napravil domu in ni zinil besedice svoji ženi o vspehu nadzorovanja. Samo začudila se je drugi dan nadučiteljera žena, ki je zvečer, ko je pospravljala šolsko sobo zapazila znamenje: obroček in črtico na šolski tabli. Črtica je bila zgoraj, obroček pa, ki je najbrže pomenil glavo nadzornika — je bil obrnjen navzdol.

in stoletja, zaman je njihov boj in trud, ne bo se jim to posrečilo nikdar, ne v velikem, ne v malem, ne pri nas doma, kakor tudi ne v širšem okrožju. Ne, ustaviti tega razvoja ne morejo, toda zavlečejo ga lahko. Zato pa moramo neumorno delati za dobro sveto stvar, in odbijati junaško in samozavestno vsako prizadevanje reakcionarjev nam škodovati. Zatorej le vsi na delo! Z bratsko ljubeznijo in požrtvovalnim in vzajemnim delom bomo dosegli vselej in povsod najlepših uspehov. Delujmo povsod za gospodarski napredek, podpirajmo po možnosti svoja društva, da tako skrbimo za njih razvoj. Širimo pa tudi moderno svetovno naziranje povsod, zlasti med mladino, ki je za vse najbolj dovzetna. Bodimo povsod vzor ljudje, vzor gospodarji in zaman bo trud nasprotnikov. Na delo torej za svobodo, povzdigo in napredek!

Kmet.

Domače vesti.

Poročil se je 9. t. m. v Postojni gosp. Anton Kraigher, notarski kandidat v Št. Lenartu v Slov. Goricah z gospodično Mici Jašketovo iz Postojne. Iskreno čestitamo!

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: V družini zbrani Postojnčani v Devinu v Istri 2 K, g. Anton Prohaska, trgovec na Reki doposlal 10 K, ko je zvedel, da je še vedno Postojnčan. Živeli zavedni domorodci, živeči v tujini! Vsem iskrena hvala! Na zdar!

Na binkoštni ponedeljek je obiskalo okolo 7000 oseb postojnsko jamo, v kateri je bilo letos nad vse prijetno. Poleg domače godbe sodelovala je na plesišču tudi izvrstna mornarska godba iz Pulja, ki je kaj rada igrala slovanske skladbe, kar je vzbudilo obilo aplavza. Poleg godb čuli smo tudi ubrano petje vrlega pevskega društva „Postojne“ ter gosp. pevcev salonskega orkestra. Na Kalvariji pa je sodelovalo izborna tamburaško društvo iz Lozic na Vipavskem, ki se ni balo dolgega pota ne burje. Čast mu! Pa tudi za lačne želodce je bilo dobro skrbjeno. V jami si dobil izvrstno pivo, šunke, salamov in drugih narezanih delikates, ki jih je imel „Planinski Janez“. Zabave je bilo obilo in ne pomnimo, da bi bil kak binkoštni ponedeljek tako prijeten, kakor je bil ravno letošnji. Sploh se je pa zapazilo, da se jamska komisija trudi jamo dovesti na višjo stopinjo poznanosti, kar bode tudi dosegla z delavnostjo.

Mornarski akademiki obiščejo tekom tega meseca postojnsko jamo. Seboj pripeljejo tudi popolno vojaško godbo iz Reke.

Meseca avgusta, 15. ali 18. namerava jamska komisija prirediti jubilejsko jamsko slavnost, za katero so že vse priprave v tiru. Vozili bodejo posebni vlaki, sploh se bode vršila slavnost v takem obsegu, v kakršnem se dosedaj še ni vršila nobena jamska veselica.

Zlet notranjskih sokolskih društev se je določil na nedeljo 12. julija. Po daljšem času bomo torej

zopet imeli priliko videti sokolsko delo v večji meri in pestrosti. Ta dan prihite v Logatec gotovo vsi, ki se zanimajo za razvoj notranjskega Sokolstva. Javne telovadbe se udeleži članstvo, ženski oddelek in naraščaj. Natančnejši spored priobčimo v kratkem. Po telovadbi se vrši na senčnatem vrtu hotela „Kramar“ narodna veselica s petjem, godbo, plesom, bogatim srečolovom itd. Svira popolna idrijska godba. Na vrtu bodo postavljeni paviljoni, kjer bodo stregle vrle logaške dame z izbornim pivom in vinom, vsakovrstnimi jestvinami, sladoledom itd. Ako bo prinesel vsak le malo dobre volje s seboj, razviti se bo morala tu v najboljšo. Brezdvomno bo vladalo veselo vrvenje ter neprisiljena zabava. Pripravljalni odbor se obrača do vseh posebno pa notranjskih društev s prošnjo, da se glede svojih prireditev blagohotno ozirajo na ta I. zlet notranjskih sokolskih društev. Obenem vabi tem potom vsa bratska in druga društva, da se udeležijo tega zleta korporativno ali po deputaciji, kar naj blagovolé naznaniti najpozneje do 30. t. m. načelniku pripravljalnega odbora cand. iur. Tomo Tollazziju v Logatcu.

Postojnska podružnica „Slov. planinskega društva“ priredi v nedeljo dne 14. t. m. izlet v Škocijanske jame pri Rakeku. Odhod ob 1. uri popoldne iz Postojne.

„Sokol“ v Logatcu. Beseda in misel o sokolskem društvu v Logatcu je meso postala. Deželna vlada je pravila telovadnega društva „Sokol“ v Logatcu že potrdila. Mlado društvo obeta krepko življenje. Zbudilo je splošno zanimanje že danes. Simpatije, ki jih uživa že sedaj, bo pomnožilo krepko sokolsko delo, ki se bo sedaj nadaljevalo. Sokola naj se oklene ves mlajši zarod, ki naj v njem najde svoj drugi dom. Sokolu se naj pa posvetijo tudi starejši bratje. Novo društvo skliče v kratkem prvi občni zbor. Na zdar!

Iz Logatca. „Domoljub“ šte. 22 napada gg. Lotriča in Tolazzija, da sta Masarykova učenca iz Prage. Kdo izmed Domoljubovih bravev pa pozna Masaryka? Ali mogoče Krištanov Francelj? V isti številki pravi, ko je imel „Sokol“ shod pri Kramarju, da se ga je udeležilo samo 13 udov. Le malo bolj bi pogledali, ko so tako vlekli na ušesa, in videli bi, da jih je bilo precej več, kakor menijo. V isti številki pravi, da fantje dandanes izstopajo od „Sokola“. V resnici bodi povedano, da so samo trije od naraščaja izstopili, pa ne da bi ne bili zadovoljni, ampak zato, ker ne morejo vajam prisostovati. Da pa „Sokol“ ne bo propadel, smo pa mi fantje porok. Na zdar!

V Logatcu so ustanovili „salutirsko“ društvo, ki si je stavilo za nalogo, da deluje proti pozdravljenju s klobukom. To pozdravljanje je nerodno in včasih težavno, ob slabem vremenu pa celo nezdravo. Članom svetujemo, da si nabavijo v korist družbe sv. Cirila in Metoda posebne znake, ki jih označijo kot pristaše salutiranja.

Železnica v Trzič in Št. Janž se otvori že to poletje.

Iz Podrage se nam piše: V „Lažiljubu“, katerega štiti s svojo imuniteto rimski „dohtar“ Nace Žitnik, se v št. 22 zopet neko dopisunče, katero je prav dobro znano, zaletava v tukajšnji vse hvalevredni občinski zastop in mu očita take stvari, katerih samo nič ne razume. Naj pogleda v cestni red za vojvodino Kranjsko, predenj napada. Vsaka sila do vremena. Sploh pa skoraj ni vredno odgovarjati takemu človečetu, katero kriči in se zaganja v vsakega, ki mu ni po volji, kakor neka žival na verigi.

„**Slovenec**“ je prav nesramno in po krivem napadel nekatere gospode v Il. Bistrici. Denunciral jih je, kakor to delajo najeti vohuni. Kakor je videti, nas gospodje krog falitnega trnovskega konzumaše nočejo razumeti. Ali naj z baklo posvetimo v knjige tega nesrečnega društva, da se bodo zanj začeli vendar enkrat zanimati prizadeti bodoči plačniki? Čudovita drznost je, če hodite s tem smrdljivim maslom na solnce! Nekateri klerikalne osebe jezi, če se jih kdo nekoliko poloti. Da zaslužijo še vse kaj drugega, se najbrže že kmalo pokaže.

Narodno gospodarstvo.

Jasmin, vajgelje, devcije itd., grmičje, ki zdaj cvete, naj se obreže takoj, ko je odcvetelo, še v tem mesecu, da bo drugo leto kaj cvetja. Napačno je rezati tako grmičje pozimi.

O kokošjereji. Kdor hoče imeti s kokošmi dobička, naj jih drži le toliko, da lahko zmaga delo, ne da bi najel zanje posebnega hlapca ali deklo. Zakaj kdor najame za kokoši delavca, izgubi že v naprej dobiček.

Zelenjadni vrt. Na vrtu je treba skrbeti v tem mesecu posebno za dvojce: zalivati je treba in pleti. Bolje je zalivati manjkrat, toda bolj močno. Grevice, ki so zaradi zalivanja dobile trdo skorjo, je treba okopati. Bob, grah, ohrovt in krompir se naj okopljejo. Pozni zimski ohrovt in druge pozne rastline naj se zdaj sade. Grah naj se polaga vsakih 14 dni.

Vinska trta. Vse mladike, ki nimajo cvetov, naj se popolnoma odrežejo. Druge naj se odrežejo za dva ali tri liste višje od zadnjega cveta.

Rožam in verbenam naj se odreže s škarjami odcvetele cvetove. Cvetlice rabijo pri odcvitanju mnogo soka, katerega jim lahko prihranimo.

Drevesni vosek naj se shrani, da ostane mrzel mehak, v dobro zaprtih pločevinastih posodicah. Če se je strdil, ga zmehčamo na ognju pri majhni vročini. Priliti je treba špirita in vse dobro premešati.

Rjavi cvetovi jablan in hrušk naj se poiščejo in požgo. V njih se nahajajo ličinke raznih škodljivcev, ki nam uničujejo jabolka in hruške.

Drevesni karbolinej naj se rabi le razredčen z vodo.

Melone. Če se prikaže na melonah več sadov, je treba porezati stebila. Na vsakem stebelu izberemo sad, ki je bolj spodaj in je videti najmočnejši. Vse druge sadove odščipnemo in odrežemo še steblo nad tretjim listom po izbrani meloni. Zalivati melon ne smemo, ker postanejo najbolj okusne, če jih pred zorenjem ne močimo.

Star kruh denemo v lončeno (ali drugačno) posodo, katero dobro pokrijemo in jo postavimo v vročo vodo. Na ta način prenovimo tudi na tedne star kruh, ki postane mehak in okusen kakor je bil prej.

Mladim konjem je treba mirno in ljubeznjivo streči. Živali dobe napake, če se jih tepe in trpinči pred podkovanjem itd., če so boječe. S prigovarjanjem in pomirjevanjem se doseže več kot s silo. Pri osedlanju, čiščenju itd. se je treba izogniti vsemu, kar bi žival bolelo ali vznemirilo. Slabo stoječa sedla povzročajo bolečine in so vzrok nepokornosti.

Po svetu.

Zaljubljen divji petelin. Blizu Kulmbacha na Bavarskem je na samoti mala kmetija. Otroci, ki so hodili nabirat v gozd suhljad, so večkrat pribežali domov, češ, da jih je podil velik črn ptič. Končno je šla mati z otroki v gozd. Ni trajalo dolgo, in res je priletel usodni ptič, začel brusiti s peruti po tleh, a ko je žena začela oponašati kokodakanje domače kure, se je ptič zapodil naravnost v njo. Zagrabila ga je za vrat ter nesla pod pazduho domov. Lovski najemnik je takoj konstatiral, da je ptič dorasel divji petelin. — Podoben slučaj se je pripetil pred leti v gorovju nad Trbovljami ob štajersko-kranjski meji, kamor so hodili ljudje od vseh strani gledat čudo, kako je kmetica poklicala v gozd, nakar je priletel k njej divji petelin ter ji zobal iz roke.

Svojega očeta je ustrelil. Milijonarja Sterryja v Njujorku je ustrelil njegov lastni sin, ker se je oče hotel poročiti z mladim dekletom. Sin se je nato tudi sam ustrelil.

4000 ljudi umrlo vsled lakote. Iz Monebase v Afriki javljajo, da vladajo v Ugandi grozna lakota in bolezni. Doslej je baje umrlo vsled lakote in kuge 4000 oseb. Angleška vlada se je pobrigala za vzdrževanje 50000 Afričanov, toda za dolgo določena sredstva ne bodo zadoščala. Vse kaže, da se bo v bodočih mesecih strašni položaj še poslabšal.

Strašna železniška nesreča se je zgodila nedavno v Contichu na Nizozemskem. Vlaka sta trčila. 33 oseb je že doslej mrtvih, 200 ranjenih. Premikač, ki je nesrečo zakrivil, je zblaznel.

Roparski umor. Binkoštno nedeljo ponoči so vlomili neznani roparji v Parizu v palačo 77 letnega Avgusta Remija, ga umorili in mu odnesli vso zlatenino vredno 30.000 frankov in 1500 frankov denarja.

Umor nemškega pisatelja dr. Adolf Huberja. Ko se je dr. Huber binkošno nedeljo sprehajal v Lincu — v nekem gozdu, razvnel se je med njim in trem neznanim možem prepir, ki je končal s pretepom. Pri tem je zadobil Hubert take rane, da je umrl.

Eksplodzija. V soboto se je zgodila velikanska eksplozija v Seilerjevi celuloidni tovarni v Otakringu na Dunaju, kateri je sledil grozovit požar. Eksplozija je menda nastala s tem, da se je vnel celuloidni prah. Do večera so že našli 17 mrtvecev. Štirje delavci se pogrešajo. Veliko večje je število ranjenih, ki leže po bolnišnicah. Ogenj je nastal ob 10 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj, ko je bilo delo v najlepšem teku. Delavcem, ki so se hoteli skozi vrata rešiti, je ogenj zastavil pot. Tudi sestra tovarnarjeva je postala žrtev eksplozije. Neki kontorist pa si je rešil življenje s tem, da je skočil skozi okno — a pri tem si je zlomil noge.

Vreme. Od vseh strani so došla poročila o vremenu. Na Dunaju je minulo nedeljo močno deževalo. V nekaterih mestnih okrajih je padala toča, ki je bila tako debela, da je pobila mnogo oken. Nebo je bilo tako oblačno, da so Dunajčani ob dveh popoldne prižgali luči. — Iz Ogrskega se poroča, da je dež, ki je sledil tropični vročini, pravi blagoslov za ondota polja. Na Tirolskem je padala toča, ki je napravila v nekaterih krajih mnogo škode. Na Moravskem je bilo toliko dežja, da so bile ceste prepavljene. Na Ruskem je snežilo. V Peterburgu je zelo mraz. Sneg je setvam zelo škodoval. Tudi v Švici je zapadel sneg. Sodiijo, da je le v Švici napravil 50 milijonov frankov škode.

Ribji lov. V Pulju so ribiči v noči od sobote do nedelje z eno samo mrežo vjeli 70.000 *kg* morskih postrvi. V tej noči je bil tudi plen sardin jako izdaten; neka tovarna je dobila 680.000 rib za konzerviranje v olji.

Izseljevanje pojema. Izseljevanje v Ameriko je vedno neznatnejše, kakor poročajo iz nemških luk. Samo iz Galicije in Ogrske še prihajajo večja krdela izseljencev v Bremen in Hamburg. V primeru z lanskim letom je izseljevanje nazadovalo za 75 odstotkov. Neizogibna je neki splošna, težka kriza za društva parnikov in ladij.

Užitna gnezda. Gnezda salangan cenijo Kitajci nad vse delikatese. Salangane so majhne ptice, vrsta indijskih lastavic, ki gnezdijo na pečinah ob morskem bregu. Ko so si ptice izbrale mesto, kjer mislijo gnezditi, nudi se opazovalcu zanimiv prizor. Ptica prileti z močjo proti skali in se zopet oddalji. To se vrši neštetokrat, vselej kadar ptica prileti, izloči iz ust nekoliko goste sline, katero prilepi z jezikom na skalo. To slino izdeluje v žlezi, ki jo ima v ustih. Ko je podstava na ta način zgrajena, prime se živalca z nožicama strjene tvarine in zida naprej, pokladajoč svojo slino zdaj na desno, zdaj na levo, dokler je gnezdo dograjeno. Kitajci potrgajo gnezda s pečin in jih prodajajo za drag denar v Indijo. Pobiranje gnezd se vrši tri do štirikrat na leto. Gnezda so začetkoma snežno-

bela, pozneje postanejo temnejša. Najboljša so gnezda v katerih so še jajčeca, slabše kakovosti postajajo čim starejša so. Bodonske votline dajejo na leto po 13.000 gnezd, v njih prebiva najmanj 6760 ptic. Pobirači gnezd imajo nevaren posel, ker ptice gnezdijo visoko na navpičnih pečinah. Stoletja se že izvršuje pobiranje gnezd, a do sedaj ni opaziti, da bi se število ptic krčilo. Na Kitajskem jih na leto pokupijo 9 milijonov. Angleški funt nežnih, belih gnezd se plača s 60 kronami. Gnezdeca imajo obliko $\frac{1}{4}$ jajčne lupine in so tako tanka, da jih gre 70 na en funt. Juha za eno osebo se skuha iz treh gnezd. Kitajci namočijo gnezda in jih kuhajo z mastnim kapunom ali raco v dobro pokritem loncu. Japonci jih kuhajo ter uživajo s sladkorjem.

Jubilejni sprevod. Največja skupina slavnostnega sprevoda je predstavljala ljudstvo pri delu in pri praznovanju. Zastopniki vseh dežel v domači noši, moške, žene in otroci iz vseh strani Avstrije so se udeležili te skupine. Sestavili so jo umetniki s pomočjo deželnih muzejev. Nad 5000 ljudij, 700 konj, 50 oslov in okoli 600 voz je bilo v tem sprevodu. Skupine kmetov, lovcev, ribičev, mornarjev, godcev predstavljale so šege in navade pri narodnih praznikih in pri delu. Ženitovanje, žetev, trgatav, lov, vsi znamenitejši dogodki v ljudskem življenju so se predstavljali. Kranjska dežela je bila lepo zastopana s 700 osebami, 40 konji in 10 vozmi. Predstavljali so „Zelenega Jurija“, starodavni običaj iz Dolenjske, belokranjsko ženitovanje z vozmi in godbo, noše iz ljubljanske okolice, lovsko skupino, ki se naslanja na pravljico „Zlatorog“. Potem je prišla skupina ribičev, slednjič pa kmetje in lovci iz Kočevja.

Slonova koža za preproge. V Ameriki uporabljajo slonovo kožo za preproge. Ustrojijo jo na poseben način, da popolnoma ohrani naravno barvo in gube. To je najtrpežnejša koža, ki je do sedaj znana.

Najhitrejši zrakoplov. Francos Delagranž je pod nadzorstvom italijanske in ameriške zrakoplovne družbe izvršil poskuse s svojim zrakoplovom. Desetkrat se je peljal v krogu v višini 4—7 $\frac{1}{2}$ metrov, ostal je v višini le 15 minut in 25 sekund ter prevozil 12.750 metrov. S tem je prekosil vse dosedanje zrakoplove v hitrosti.

Kurja očesa si je rezal 27 letni Alfonz Regetini v Turbolu na Tirolskem. Pri tem se je zastrupil. Prijel ga je krč. Čez 4 dni je bil mrtev.

Šola za ljubezen. V Nevjorku so vstanovili šolo, v kateri uče mlade moške dopisovanja ljubezenskih pisem. Vstanovniki so mnenja, da naseljencem iz Evrope zaradi neznanja jezika ni mogoče tolmačiti svojih čustev napram Američankam. Za 5 dolarjev jih nauče pisati več prav dobro sestavljenih pisem. Ta „šola“ se peča tudi s tem, da seznanja gospode, ki se žele poročiti, s primernimi gospodičnami.

Trpinčenje. Hlapec Nemec Ivan Herberc je dvakrat zapored neusmiljeno in surovo trpinčil konja. Zato ga je kaznovalo sodišče v Irdingu z 12 tedensko ječo.

300 let na enem posestvu živi kmetiška rodbina Ruže v Šovenkurtu na Francoskem. Pred 300 leti je imelo posestvo 180 ha, zdaj jih ima 288. Od leta 1786 so člani rodbine Ruže neprenehoma župani v svojem kraju. Rodbina vživa občno spoštovanje in je zelo priljubljena.

Zdravniki za pasje zobe. „Zlato“ prakso imajo pasji zobozdravniki v Ameriki. Zdravijo le pse milijonarjev, katere kloroformirajo, da niso med ordinacijo nervozni. Starejši psi se vračajo iz pasjih klinik s porcelanastimi ali zlatimi zobmi.

200 upnikov. Pred par leti je prevzel kmetovalec in tesar Jožef Vild posestvo po svojem očetu. Posestvo takrat ni bilo zadolženo. V kratkem se je mladi Vild tako zadolžil, da je moral zbežati. 200 upnikov bo zastonj čakalo, da jim vrne posojeni denar.

Bogastvo v Ameriki. V združenih državah severne Amerike živi 3828 milijonarjev, ki imajo skupaj 80 milijonov kron premoženja. 88% teh mož si je pridobilo premoženje z delom svojih rok in razuma, 12% je pa podedovalo svoj denar.

Čudna obsodba. Hlapec Franc Fink je ukradel neki dekli 6 K. Budejeviško porotno sodišče ga je spoznalo krivim. Obsojen je zaradi 6 K na deset let težke ječe. Njegov zagovornik dr. Saks se je pritožil in je dosegel, da se je Finku znižala kazen na 6 let.

Cene prenočišč na Dunaju. Dunajski hotelirji so sklenili, da za časa jubilejskega spreveda ne povišajo cen za prenočišča. Izvedelo se je, da je neka uradniška soproga zahtevala od tujcev za stanovanje, obstoječe iz štirih sob z osem posteljami za dan in noč — 1000 K.

Zdrava rodbina. V Biali v Galiciji so vzeli k vojakom osmega sina kmeta Vrona iz Bučkovice. Vrona ima 13 otrok in sicer 10 sinov in tri hčere.

Cepljenje z bacili, ki povzročajo jetiko. Ameriški zdravnik dr. Karol je poskusil cepiti nekega moža z jetičnimi bacili. Cepljenje ima že žalosten uspeh. Cepljeni Frank Merit je zbolel in kašlja, da se Bog usmili. V njegovih pljunkih je vse polno bacilov. Zdaj dr. Karol zdravi svojo žrtev in upa, da bo jetičnik še odravel. Predno je dr. Karol moža cepil, je vprašal svojega odvetnika za svet. Ta mu je rekel, da bo kaznovan zaradi umora, če Frank Merit umrje vsled eksperimenta. Razen Merita se je dr. Karolu ponudila tudi neka žena, da jo cepi z nevarnimi bacili.

Kurje mesto. V Kaliforniji blizu St. Franciska je mesto Petaluma, ki šteje 6000 prebivalcev in cel milijon kokoši. Kurjereja in kokošja trgovina sta edini vir bogastva tega mesta. Vsaka rodbina ima na tisoče kokoši, ki žive v velikanskih kurnikih na gričih pri mestu.

Za kratek čas.

Dva vinska bratca. A.: „Ko zdaj domov pridem bo gotovo žena hitela, da mi sezuje čevlje!“ B.: „Kaj bo to! Stavim da meni sezuvalnik že naproti prileti.“

V naglici. Poročnik v kasarni: „Kdo izmed Vas je sinoči mimo šel, pa ni salutiral? Saperment, če si moram jaz zapomniti toliko neumnih obrazov, si boste Vi vendar enega zapomnili?“

Veliko obeta. „Vaš sinček ima prav velik talent za slikanje?“ — „No mislim da! Gotovo postane imeniten modern slikar, ko že sedaj tako slika, da se ne more vedeti, kaj hoče pravzaprav predstavljati.“

Nagajivec. „Torej, pri vas naj bi se pripravilo kosilo? . . . Prav! . . . Toda: ali imate samo tele prostore? Pa pravite, da more tu jesti 200 ljudi?“ „Gotovo gospod, ampak ne vsi obenem!“

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:					Za 100 kilogramov.
Domača detelja	od K	—	do K	—	
Lucerna	»	»	»	»	
Laneno seme	»	»	28	»	29
Fižol:					Za 100 kilogramov.
Rudeči ribniški	»	»	19	»	
Prepelčar	»	»	19	»	
Žito:					Za 100 kilogramov.
Pšenica	»	»	23.50	»	
Rž	»	»	20	»	
Ječmen	»	»	17	»	Za par.
Oves	»	»	16.50	»	
Ajda	»	»	19	»	
Kože:					Za par.
Goveje z rogmi vred	»	»	83	»	
Telečje	»	»	150	»	Za par.
Svinjske	»	»	80	»	
Lisičje	»	»	—	»	
Kunine (belice)	»	»	—	»	Za par.
» (rumenice)	»	»	—	»	
Dihurjeve	»	»	—	»	
Vidrne	»	»	—	»	

Izjava.

Podpisani izjavljam, da obžalujem skrajno žaljive, le na podlagi neresničnih podatkov izgovorjene očitke, ki sem jih nepremišljeno izrekel v nedeljo dne 17. maja t. l. v gostilni „pri Tomšiču“ v Ilirski Bistrici napram g. Josipu Zdarsky-tu, ravnatelju Reške opekarne v Mali Bukovici.

Ilirska Bistrica, dne 28. maja 1908.

Ivan Vičič, aspirant j. ž.

Istrijansko vino najboljšje vrste

belo in črno se prodaja pri

Franc Šibeniku (Kerma) v Postojni (Majlandu).

Cene na debelo K 27.— hektoliter; v steklenicah po 52 vin. liter.

Se priporoča

Ivan Bratovič.

Okoli 40 metrov lično izdelane, močne

železne ograje

pripravne za k vrtnom, prodaja po nizki ceni

F. Kuttin v Postojni.

Prva češka splošna delniška družba na življenje. za zavarovanje v Pragi

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- a) Za slučaj smrti.
- b) Za slučaj smrti in doživetja.
- c) Zavarovanje dote in oprave nevest.
- d) Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- e) Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- f) Najrazličnejše kombinacije zagotavljanje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopstvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseljem in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Loterijske številke.

Trst, 6. junija	36	56	84	79	11
Praga, 10. junija	36	89	54	22	23

Naprodaj je iz proste roke
Lenčonova hiša št. 70

v Zagorji na Pivki,
kteraj je pripravna za vsako obrt.
➡ Cena je jako ugodna. ⬅

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v.
priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐ ☐ ☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

☐ ☐ ☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.